

A választási kampányban kevés konkrétum hangzott el az adóváltozásokról. Szerintem ez így helyes. Nem a politikusoktól kell várni a konkrét adóváltozások megjelölését. Hibás az a szakértői álláspont, hogy az adózási szakértő csak reagál a politikai nyilatkozatokra. A politika csak irányt szab az adóváltozásoknak, a konkrét javaslatokat a szakembereknek kell kidolgozni. Számomra egyértelműnek tűnik a megjelölt irány: a családi típusú adózás felé elmozdulás, a vállalkozások terheinek csökkentése a foglalkoztatás növelése érdekében, az egykulcsos adórendszer elvetése, kedvezmények megszüntetése, egyszerűsítés. Az elmúlt időszak konkrét javaslatait is figyelembe véve, megvalósíthatónak tartom a „sörlátét nagyságú” személyi jövedelemadó bevallást és a politikai nyilatkozatokból számomra a következő „adóforradalom” kerekedik ki:

Az adórendszert egy nagy kerthez hasonlítanám. Jelenleg ez a kert nagyon elvadult az elmúlt nyolc évben. Gyomok, dudvák, kertbe nem illeszkedő növények lepték el. A munkát nem újabb növények telepítésével kellene kezdeni, hanem először jönne a gyomlálás, ezt követné a talaj előkészítés, majd tervezhetjük a jövő szép kertjét, új növények ültetését.

Konkrétumok a találgatások és mellébeszélés helyett.

Először is gyomláljunk. Meg kell szüntetni az Eva-t, Ekho -t, adójóváírást, átalányadókat, szakképzési hozzájárulást, rehabilitációs hozzájárulást, vagyonadó megmaradt részét, cégautó adót, cafetéria utalványokat, minimum TB járulékalapot (minimálbér kétszerese, tevékenység piaci értéke), szuperbruttósítást. Ez valóban az „adóforradalom” kezdete lenne! A megszüntetendő adónemek egyik része a gazdaság kifehéritését, másik része az egyszerűsítést szolgálná. Ha kedvezmények vannak, akkor mindenki arra törekszik, hogy ő is a kedvezményezettek közé tartozzon. Az adójóváírás (évi 181 ezer forint) az, ami ma 150 ezer forint körül tartja a havi jövedelmeket és így az szja bevételek kiesésén túl, ez járulékbevétel kiesését is eredményez. A bérjövadelmet már régen nem a „munkásosztály” kapja. Az adójóváírás intézménye az, ami miatt sokan keresnek minimálbér környékén, például a cégek ügyvezetőinek többsége.

Talaj előkészítése az esetleges családi adózáshoz.

Az egykulcsos személyi jövedelemadó és a családi adózás kölcsönösen kizárja egymást. A családi adózás és a sörlátétes bevallás is kölcsönösen kizárja egymást. Ezért 2011-re olyan „még nem optimális” személyi jövedelemadó rendszert kellene kialakítani, ami a később (2012-től) megvalósítandó adóreformot nem korlátozná.

Lehetővé tenné akár az egykulcsos szja-t, akár a családi adózást, illetve az egyszerű, kevés adminisztrációval járó bevallást. Ehhez első lépésben legalább 4 kulcsos adótáblára lenne szükség: 0 - 1,5 millióig 10 százalék, 1,5 – 3,0 millióig 20 százalék, 3,0 – 4,5 millióig 30 százalék, 4,5 millió felett 40 százalék szja. Az adótábla természetesen ismét a jövedelemre vonatkozna és nem a kiegészített adólapra. A „szuperbruttósítás” csak a tisztánlátást akadályozza meg és azt, hogy év közben járulékcsoökkentést lehessen végrehajtani.

A gyerekkedvezmény terén gyökeres szemléletbeli fordulatra van szükség. Jelenleg csak a 2-nél több gyerekesek részesülnek családi kedvezményben. A nagycsaládosok (3-5 gyerek) támogatása a szociálpolitika része kell, hogy legyen, mivel ezek az anyák elsősorban főállású anyák, akik nem kívánnak a munka világába visszatérni. A nők munkába visszatérését, a munka, a hivatás melletti gyerekvállalást az szja rendszer akkor támogatná, ha az 1-2 gyerekesek kapnak adókedvezményt. Számokban: első gyerek után havi 3 000, második gyerek után havi 4 000 forint adókedvezmény. Miért felel meg ez a megváltozó politikai irányynak? Eddig az adójóváírás intézménye havi 70 ezer forintig biztosította az adómentességet. A javasolt adótáblával 70 ezer forint 10 százalékos adója 7 000 forint. Pont ennyi kedvezményt kapna a munka mellett két gyermeket vállaló szülő (3+4 ezer). Tehát eddig a bérjövedelmet szerzőnek volt havi 70 ezer forintig adómentes a jövedelme, így 2011-től a kétgyerekes dolgozó szülőnek. Ez politikai hangsúly eltolódás, nem érdemes vitatkozni azon, hogy melyik az igazságosabb.

A kétkeresős, kétgyerekes átlagos családmódelben a havi bevételek jelentős része a megélhetésre, rezsi, élelmiszere megy el. Ezért az áfánál vissza kellene térni a kétkulcsos áfához: 15 %-os kedvezményes, 25 %-os normálkulcsú. Ez egyszerűsítés is lenne: összevonásra kerülne a – jelenlegi - két kedvezményes (5 és 18 százalék) kulcs. Másrészt az alapvető élelmiszerek döntő részét át lehetne sorolni a 15 százalékos áfa kulcs alá. Így csökkenhetnének az alacsonyabb jövedelműek áfa terhei. Bár a gyógyszerek áfája 10 százalékkal emelkedne, az élelmiszerek áfájának 10 százalékos csökkenése kompenzálná a gyógyszerek áfájának emelkedését. Megoldható lenne még egy sokat vitatott téma, a meleg étel utalványok kérdése. Sokan az étkezési utalványokat a megélhetésre fordítandó kiadásokhoz való hozzájárulásként értékelték. Ezt is kiváltaná az élelmiszerek kedvezményes 15%-os áfa kulcs alá sorolása. Ezzel egyidejűleg megszűnhetne a hideg és meleg étkezési utalvány. Az élelmiszer vásárlás kedvezményét az áfa kulcs biztosítaná. Az adórendszer egyes elemei összefüggnek egymással. Egy kedvezmény megszüntetését sohasem szabad összefüggéseiből kiragadva vizsgálni!

Megvalósítható a „söralátét” nagyságú bevallás

Sokan meglepődtek Orbán Viktor kijelentésén a „söralátét nagyságú” szja bevallásról, pedig ez könnyen megvalósítható a jelenlegi bürokratikus, túlbonyolított adatszolgáltatás egyszerűsítésével. A havi elektronikus adatszolgáltatás 2006. május 1-vel került bevezetésre. Azóta az adófizetők pénzéből több tíz-milliárdos ráfordítással kialakított rendszer, csak nyeli a sok pénzt és adatot, de ezekből az adóhatóság semmit sem szolgáltat vissza. A kifizetők továbbra is maguk szolgáltatják a munkavállalóknak, OEP-nek, Nyugdíjfolyósítónak, Apeh-nek az adóhatóságnál rendelkezésre álló adatokat. Hogyan lehetne egyszerűsíteni a bevallást?

A kifizetők havonta elektronikusan jelentős mennyiségű, részletes adatot szolgáltatnak az adóhatóságnak. Ezek összesített eredményét év végén az APEH visszaszolgáltatná a magánszemélyeknek. Ez kiváltaná az un. M30-as munkáltatói igazolást. Az ezen alapuló „képzeletbeli” szja bevallás így nézne ki:

1. a) Összevont Adóalap		b) Ennek adója	
2. a) Különadózó jövedelem		b) Ennek adója	
3. a) kifizető által levont adóelőleg			
4. Fizetendő adó:		Visszaigényelhető adó	

Ennek a „söralátét nagyságú” bevallásnak az alapbizonylata az adóhatóság év végi összesített igazolása lenne. Ennél terjedelmesebb (kiegészített) bevallást azoknak kellene csak szolgáltatni, akiknek például magánszemélytől származó ingó értékesítésből, bérbeadásból származó jövedelme volt. A bevallás kiegészítése az adóhatósághoz év közben be nem vallott jövedelemmel még egy problémát megoldhatna. Jelenleg nincs lehetőség a „zsebbe kapott” adózatlan jövedelem bevallására. Ha a tisztességes magánszemély (nem mindenki adócsaló!) a „zsebbe kapott” jövedelmet év végén bevallás kiegészítéssel bevallhatná, akkor ezzel mentesülhetne egy későbbi vagyonosodási vizsgálat következményei alól. Jelenleg nincs lehetőség arra, hogy a nem szándékosan „eltitkolt jövedelmet” be lehessen vallani!

Növelni kellene a helyi adók szerepét.

Az elmúlt évekre jellemző volt, hogy a helyi kivetésű adókkal konkurálva a központi költségvetés javára új adónemeket vezettek be. Ilyen lett volna az ingatlanadó és ilyen lett a vagyonadó megmaradt része. Ezeket a helyi adókba kellene beépíteni. Így megszűnhetne a nem nagy sikert aratott vagyonadó megmaradó része és a cégautó adó is. A helyi ingatlanadót kötelezően ki kellene vetni minden önkormányzatnak. Ezen belül nem az önkormányzat dönthetné el, hogy az értékalapú vagy a korrigált

forgalmi érték alapú adót választja, hanem mindkettőt meg kellene határozni a helyi önkormányzati adóhatóságnak, és a kisebbiket kellene adóként megfizetni. Ezzel évek alatt kialakulhatna egy a helyi önkormányzatok által kialakított, de a jogorvoslati lehetőségen keresztül kontrollált forgalmi érték adatbázis. Ez lehetőséget adna a hátrányos helyzetű önkormányzatoknak az ingatlan vagyon alulértékelésére, illetve a helyi lakosok oldaláról megakadályozná az értékalapú ingatlanadó túlzott mértékű növelését a forgalmi értéktől elszakadva. Ez felelne meg az Alkotmánybíróság luxusadóval kapcsolatos döntésének: a kivetéses forgalmi értékkel szembeni jogorvoslati lehetőséggel.

Családi adózás?

E kérdéskörben viszonylag egységes az adózási szakemberek véleménye. A családi adózás bevezetésével, végérvényesen lemondhatnánk a „söralátét nagyságú” bevallásról. Inkább „asztalterítő nagyságú” bevallásra lenne szükség. A konkrét megvalósítás számos problémát vetne fel: a család fogalma, élettársi kapcsolat, egyneműek élettársi kapcsolatban gyereket nevelnek, gyerekelhelyezés, nagyszülők, együttélés – különélés figyelembevétele, stb. Ha ilyen bonyolult, akkor miért kellene megvalósítani? Racionális érv nincs mellette. A családi adózás bevezetésének politikai szempontból rövidtávon lehet hozadéka, de a kijózanodás gyors lenne. Hosszútávon kiderülnének a vele kapcsolatos problémák. A családi adózásra ugyanaz várna, mint a superbruttósítás ötletére. Hiába mondta a politika, hogy az elmúlt 20 év legnagyobb adócsökkentése, az emberek hamar rájöttek, hogy ez az elmúlt 20 év legnagyobb adóügyi átverése. A családi adózást lelkesen fogadják az első „asztalterítő nagyságú” bevallás kitöltésénél rájönnének a családi adózás gyakorlati problémáira.

A fent vázolt elképzelésekkel természetesen lehet vitatkozni. De az tény, hogy az adózással kapcsolatosan gyökeres szemléletváltásra lenne szükség. Véget kellene vetni a 2006 óta tartó évközi permanens adóváltozásoknak. Vissza kellene térni a legfeljebb az évenkénti adóváltoztatásokhoz. Az adórendszer kidolgozása nem politikai, hanem szakmai feladat. Ezen el kellene gondolkodnia az egykulcsos adó és a családi adózás híveinek egyaránt.

Angyal József okleveles adószakértő